

TRAJNA NACIONALNA NUJNOST: IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH IN VSEŽIVLJENJSKO UČENJE V BRITANiji ZA 21. STOLETJE

Novembra 2019 je izšlo težko pričakovano novo poročilo o izobraževanju odraslih v Britaniji, *Trajna nacionalna nujnost: izobraževanje odraslih in vseživljenjsko učenje v Britaniji za 21. stoletje* (*A Permanent National Necessity: Adult Education and Lifelong Learning for 21st Century Britain*).¹ Dokument, ki ga je objavila Stoletna komisija za izobraževanje odraslih, je prišel sto let po tem, ko je Odbor za izobraževanje odraslih ministrstva za obnovo leta 1919 objavil prvo *Poročilo o izobraževanju odraslih*.

V začetku leta 2018 je skupina izobraževalcev za odrasle v počastitev stoletnice ustanovila Kampanjo izobraževanje odraslih 100, v katero je vključila program dejavnosti, ki so trajale do novembra 2019. Spodbuditi so želeli dejavnosti, ki bi bile osredotočene na stoletnico prvega poročila, ter ponovno ovrednotiti zgodovino izobraževanja odraslih 20. stoletja in postaviti vizijo za vseživljenjsko izobraževanje odraslih za novo stoletje.

Sto let stara vizija, da se »izobraževanje odraslih ne sme dojemati kot luksuz samo za nekaj posameznikov [...] temveč je izobraževanje odraslih trajna nacionalna potreba, neločljiv vidik državljanstva, ter mora zato biti tako univerzalna kot vseživljenjska« (str. 4), se ohranja tudi danes.

V poročilu ugotavljajo, da sta izobraževanje odraslih in vseživljenjsko učenje bistvenega pomena za premagovanje družbenih delitev in izzivov demokracije, s katerimi se trenutno srečujemo povsod po svetu.

Ugotovitve, da gospodarstvo, skupnost in demokracija potrebujejo ljudi s sposobnostmi, s katerimi se bodo ti lahko sprijeli z današnjimi izzivi, so omenjeno skupino vodile v opredelitev šestih področij raziskovanja: oblikovanje in uresničevanje nacionalne ambicije; zagotavljanje temeljnih spretnosti; spodbujanje skupnosti, demokracije in dialoga; spodbujanje ustvarjalnosti, inovativnosti in priložnostnega učenja; zagotavljanje individualnega učenja in dobrega počutja ter udeležba v svetu dela.

Vsa področja raziskovanja so s prepričanjem o nujnosti univerzalne in vseživljenjske ponudbe izobraževanja predstavljena skozi 18 priporočil: vlada mora razviti nacionalno strategijo za izobraževanje odraslih in vseživljenjsko učenje; minister, odgovoren za izobraževanje odraslih in vseživljenjsko učenje, mora o napredku letno poročati parlamentu;

¹ Pridobljeno s <http://www.centenarycommission.org/wp-content/uploads/2019/11/The-Centenary-Commission-on-Adult-Education-Report.pdf>

vzpostaviti je treba različna partnerstva za učenje odraslih; zagotoviti financiranje izobraževanja odraslih na lokalni ravni; povečati financiranje za izobraževalne storitve za odrasle in višje šole za odrasle, ki so izpadli iz šolanja; zagotoviti financiranje za ustanove, ki krepijo nacionalni pomen izobraževanja odraslih; vsaka organizacija, ki ima status univerze, mora zagotavljati izobraževanje odraslih in vseživljenjsko učenje različnih vrst; potrebne so nacionalne informacijske kampanje, ki bodo ljudi motivirale za vključitev v vseživljenjsko učenje – v partnerstvu z lokalnimi ponudniki in službami za karierno orientacijo ter z mediji; del nacionalne strategije izobraževanja in vseživljenjskega učenja bi morala biti strategija osnovnih spretnosti odraslih; zagotoviti in povečevati je treba financiranje za informalno skupnostno učenje v skladu z lokalnimi pobudami; šole za nadaljnje izobraževanje morajo imeti v svojih odborih zastopnike lokalnih oblasti, organizacij iz skupnosti in sindikatov; treba je ustanoviti sklad, ki bi podpiral inovacije v skupnostnem in neformalnem izobraževanju ter zagotavljal širjenje dobrih praks; financirati nepridobitne organizacije za upravljanje zaupanja vredne digitalne platforme, dostopne vsem javnim izvajalcem izobraževanja odraslih; razširiti in vzpostaviti prožnejše vajeništvo; delodajalci bi morali zagotoviti plačan delovni čas za učenje; delodajalci bi morali zagotavljati navzočnost predstavnikov učenja na vseh delovnih mestih; delodajalci bi morali vsako leto poročati o porabi sredstev za izobraževanje in usposabljanje zaposlenih ter zagotavljanje enakih pravic za vse pri vseživljenjskem izobraževanju.

Poročilo iz leta 1919 je sodobne izzive opredelilo na načine, ki so aktualni še danes. Sredi vojne so si ljudje prizadevali zagotoviti mir in mednarodno sodelovanje. Danes je najbolj pereče globalno vprašanje podnebna kriza, ki od državljanov zahteva, da razumejo, kako lahko izvoljeni voditelji in širša družba učinkovito ukrepajo v boju proti tej grožnji. Leta 1919 je bila komisija zaskrbljena zaradi zahtev žensk po enakosti na delovnem mestu in v družbi. Medtem ko enakost spolov še vedno ostaja vprašanje, se izziv družbene in ekonomske neenakosti v Veliki Britaniji leta 2019 širi na raso, invalidnost, spolnost in socialni izvor.

Močno sporočilo v poročilu iz leta 1919 je prepričanje, da lahko izobraževanje odraslih »zdravi« celotne skupnosti in spodbuja zdravo demokracijo. Analiza glasovanja o referendumu leta 2016 v Veliki Britaniji kaže, da so skupnosti razdeljene in mnogi se danes počutijo »zapuščene«, popolnoma izključene iz politike in javnih razprav. Ob izgubi zaupanja v politiko lahko ljudem pomaga le izobraževanje, prek katerega si povrnejo samozavest in okrepijo svoj glas za sodelovanje v lokalnih, regionalnih in nacionalnih razpravah ter pri aktivnem ukrepanju.

Umetna inteligenca zdaj ogroža število in kakovost delovnih mest, kot so to nekoč stroji. Trenutni gospodarski in tehnološki razvoj bo vplival na večino delovnih mest. Ocenjuje se, da bo v celoti izginilo med 9 % in 44 % poklicev. Za uspešno prilagoditev bomo potrebovali prilagodljive in generične sposobnosti, ugotavljajo avtorji poročila.

Poročilo ugotavlja, da je treba korenito preoblikovati izobraževanje odraslih. Za vzpostavitev omrežja in zaupanja marginaliziranih skupnosti bo potrebno dolgotrajno delo, vendar se morajo prizadevanja nadaljevati. Izobraževanje odraslih ni stvar

pametnih ljudi, ki znanje prenašajo nevednim, temveč vključuje izmenjavo različnih znanj in iskanje načinov razlage tega, kar zna ena oseba ali skupnost, na načine, ki bodo smiselni drugim. To pomeni iskanje načinov za razumevanje drug drugega. Izobraževalne agencije morajo nadzor nad izobraževalnimi programi odstopiti organizacijam v skupnosti. Ljudje v skupnostih morajo biti sami sposobni zaznati, kaj se dogaja, kaj se učijo in kako se učijo. Ključnega pomena so stalno ozaveščanje, medvrstniška podpora, podpora skupnosti in dostop do virov.

Formalni, neformalni in priložnostni načini učenja odraslih niso alternativni modeli. Vsak ponuja različne poti napredovanja: individualne in skupne. Te poti morajo delovati skupaj in vzajemno, zlasti v korist izključenih posameznikov oziroma skupnosti.

Prav tako se mora razširiti pojem dela. Potreben je premislek o binarnem pojmovanju ali delo ali prosti čas. V pojem dela je treba vključiti širši nabor dejavnosti, ki lahko dragoceno prispevajo družbi, v kateri živimo. To je še posebej pomembno v zvezi s potencialno uvedbo štiri- ali celo tridnevnega delovnega tedna v prihodnosti. Učenje bomo potrebovali za nadaljevanje produktivnih, vendar netradicionalnih oblik dela in prav tako za prosti čas.

Plačilo odsotnosti z dela zaradi izobraževanja bi morala biti prednostna naloga družbe, delodajalcev in vlade. Če bi zaposleni pridobili pravico do plačanega prostega časa za izobraževanje, bi to izboljšalo njihovo življenje, postali bi bolj angažirani v svojih skupnostih, bolj dejavni kot državljani in volivci ter bolj predani v službi.

Ponovno spodbujanje in razvoj izobraževanja odraslih v naših skupnostih in družbi je postala nujna nacionalna potreba. Državljanom je treba omogočiti, da se vključijo v kritična razmišljanja in demokratično razpravo. Potrebno je spodbujanje kohezije skupnosti s soustvarjanjem izobraževalne ponudbe, ki vključuje člane iz različnih skupnosti. Potrebno je spodbujanje razumevanja različnih kultur in okolij. Krepitev pravic vsakega posameznika je najbolj zanesljiv način zagotavljanja pravic za vse.

Naša kakovost življenja bo v prihodnosti odvisna od preprečevanja podnebnih katastrof. Na spoprijemanje s tako resnimi vprašanji se bodo posamezniki, skupnosti in družba lahko pripravili samo z zagotavljanjem večje možnosti izobraževanja odraslih za vse in omogočanjem aktivne razprave.

V prihodnosti lahko pričakujemo vse več stoletnikov, vse več bo psihično in fizično sposobnih devetdesetletnikov. Vseživljenjsko učenje mora temeljiti na individualnih potrebah in osebnem izpolnjevanju za produktivnost pri delu in družbeno angažiranost. Vse večje naložbe v vseživljenjsko učenje se bodo v vsakem smislu izplačale.

Poročilo se sklene z jasnimi in prepričljivimi napotkom vsem, ki so vpeti v izobraževanje odraslih, ter od njih pričakuje proaktivno delovanje, saj, kot so zapisali, »od nadaljnjega odlašanja ni nobene koristi« (str. 51).